

„VANDALISME OFICIALE: Primăria Capitalei taie cei patru plopî de la statuia lui Mihai Viteazul”¹

Angelo Barbu POPESCU

De-a lungul vremii, multe podoabe arhitectonice și peisagistice au dispărut din București. De peste o jumătate de veac îmi aduc aminte de diferite lucruri frumoase care au dispărut din acest oraș: aleea străjuită de castani, dintre piața Romană și piața Victoriei; statuile lui Lascăr Catargiu, Tache Ionescu și, foarte vag, statuile lui Carol I, din piața Palatului Regal, și statuia lui Ion C. Brătianu de la Universitate. Cartierele demolate de Ceaușescu (circa 40.000 de case) și biserici demolate sau translate (ascunse acum de blocuri).

Mergând la Biblioteca Academiei Române, am găsit un protest publicat de poetul Ioan Minulescu, un admirabil reporter al anilor lui privind capitala noastră; articolul poartă titlul comunicării mele, pe care îl redau în totalitate:

„Comisia de înfrumusețare a orașului București, care funcționează pe lângă Primăria Capitalei, chiar din primele zile ale actualei comisii interimare desfășoară o activitate destinată mai repede să pustiească orașul, decât să-l înfrumusețeze. Ultima manifestare, a concepției sale de frumos, este tăierea celor patru plopî, care de ani de zile², de când străjuiau statuia lui Mihai Viteazul din fața Universității, ajunseseră să facă parte integrantă nu numai din bronzul marelui voievod, dar și din patrimoniul frumuseții Capitalei noastre”.

Gestul comisiei acesteia constituie un adevărat act de vandalism, dacă nu chiar o profanare. El nu poate fi motivat cu nimica decât cu completa lipsă de pregătire culturală a membrilor ce o compun și care, în lipsă de altă activitate, care poate cadra cu natura însărcinării ce le-a fost dată, pentru a-și putea motiva diurnele plătit, se exercită la acest sport nefericit, de a despuia București, atât de podoabele lui naturale, cât și de amintirea solitudinilor și preocupărilor de frumos ale edililor din trecut, care, desigur aveau și alt creier și alt suflet decât cei din momentul de față.

*

* *

¹ Titlu original din ziarul ROMÂNIA NOUĂ, anul I, nr. 133, sâmbătă 24 iulie 1920, p.1. Statuia lui Mihai Viteazul, a doua amplasată în București, este opera sculptorului francez CARRIER-BELLEUSE. A fost dezvelită la data de 8/20 decembrie 1874.

² Ulterior acestei date, au fost plantați patru plopî care străjuiau statuia. Mai târziu, odată cu amplasarea gardului, la colțurile lui au fost montate și patru felinare alimentate, la început cu gaz aerian, apoi electric. După războiul de Independență (1877-1878) au fost amplasate două tunuri, model Krupp, capturate de la turci în timpul luptelor. Aceste tunuri au fost furate de trupele turcești în 1917 când capitala era ocupată de trupele germane, austro-ungare, bulgărești și... turcești. Cei patru plopî, la data tăierii de către Primăria Capitalei, nu aveau o vechime mai mare de patruzeci și ceva de ani. Din imaginile păstrate până în prezent plopîii nu păreau vestejiți, în cel mai rău caz puteau fi înlocuiți cu alții mai tineri.

Mărturisim că, oricâtă bunăvoință am avea, nu este imposibil să găsim motivele binecuvântate care au determinat pe edili Capitaliei să taie cei patru arbori de la Statuia lui Mihai Viteazu. Nu știm dacă acest gest a pornit din fantezia întunecată a unui singur om, sau din chemarea tuturor nechemăților, pe care interesele politicii de partid i-au desemnat să aibă în grijă frumusețea Capitalei.³

Ceea ce știm este că această comisie, dă probe, încă o dată mai mult, nu numai că nu poate fi la înălțimea misiunii sale, dar că habar n-are de ceea ce înseamnă înfrumusețarea unui oraș modern, care de data asta mai este și capitala unei țări ca România.

Dacă un particular este liber să-și înfrumusețeze proprietatea după plac și după mijloace intelectuale de care dispune, un oraș nu poate fi lăsat la discreția acestor nepricepuți. Orașul aparține tuturor cetățenilor și modificările ce trebuie să i se aducă cu timpul nu pot fi lăsate la simpla apreciere a unor oameni care pot avea alte merite în viață, dar, în materie de artă și frumos nu se pricep nici cât negrul sub unghie.

Monumentul lui Mihai Bravu

I. Kambic
1908

Bucuresti
In programul nostru este un nou obiect
care trebuie sa fie o prima drept inalt
Ori ce alta actiune o consider ca festala
Intr-un oraș care e ca un zău sora care poarta
1912 J. Brancu & C. - Bucuresti

Foto 1

Noi am spus chiar de la primele zile ale constituirii acestei comisii că membrii ei nu constituie o garanție pentru misiunea ce-i fusese încredințată. Timpul ne-a dat dreptate. Faptul că pozezi acasă câteva cromolitografii ca „Muzeul din Veneția” sau ca „Bărbierul din Sevilla” nu-ți dă dreptul să te pronunți acolo unde, pentru a fi competent, îți trebuie puteri să te poți ridica mai sus.

³ Interesele politicii de partid, respectiv „capriciile arhitectonice” ale lui N. Ceaușescu și ale soției sale, au provocat vandalizările din patrimoniul arhitectural ale Capitalei.

În altă țară gestul Primăriei Capitalei ar fi produs, desigur, protestări mai puțin platonice decât cele de la noi. În România însă, unde politica de partid este prima și unica preocupare a cetățeanului, Bucureștii pot fi chiar distruși până la temelii, „partidul nostru” să rămână în picioare.

Și acum, fiindcă infamia s-a produs și noi nu avem nici o putere decât aceea a protestării prin scris, rămâne ca năzdrăvănia „artiștilor” de la Primăria Capitalei să fie judecată de însăși bronzul voievodului, lipsit de vecinătatea dulce și pitorească a celor patru ploi, trimiși să alimenteze bucătăria membrilor din comisia de înfrumusețare a Capitalei”.

Se pare că sensul celor afirmate de Ion Minulescu, acum peste 80 de ani, mai este valabil și azi!?

Autorul acestei comunicări, în afara colecționării de mărci poștale și scrisori vechi, mai are și câteva cărți poștale de colecție. O primă carte poștală, editată de firma Römmler Ionas din Dresda, având codul 15.177 h (fig.1) s-a utilizat la o trimitere poștală, din Capitală spre Târgoviște, la data de 9/13 noiembrie 1900; (datele poștei române respectau calendarul Gregorian ca în majoritatea țărilor vest-europene cu începere de la 1/13 ian 1865; trimițătorul inserează data de 9 noiembrie 1900 după calendarul Iulian în vigoare în România la acea dată). Scrisoarea pleacă din București a doua zi, adică la 10/23 noiembrie 1900 și ajunge la Târgoviște în aceeași zi, unde primește ștampila de sosire 23 noiembrie 1900. Editura mai sus amintită reeditează această carte poștală primind un alt cod. Ceva mai târziu, editura SOCEC editează exact această imagine (alb - negru) pe un carton de mai slabă calitate. În această carte poștală apare un singur plop, cauza fiind unghiul de fotografiere. (foto 1).

Inițial am crezut că cei 4 ploi sunt amplasați la colțurile grilajului.

Ceva mai târziu, Editura librăriei UNION prezintă o carte poștală ilustrată policromă (foto.2), iar datorită unghiului de fotografiere apar trei ploi. Datarea încă nu poate fi bine stabilită deoarece cartea poștală este necirculată.

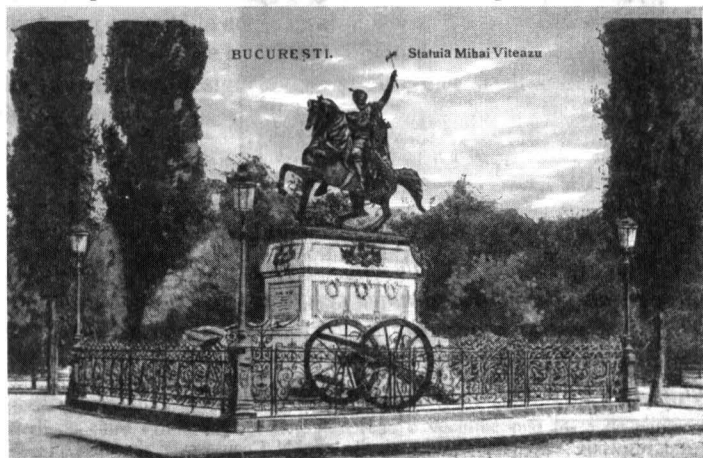

Foto 2

De fapt, plopii sunt amplasați doi pe partea dinspre Muzeul Suțu, în față, și alți doi în spatele statuii spre biserica rusă.

În posesia M.M.B., cabinetul de cărți poștale și fotografii (nr. inv. 108966) se află o carte poștală în care apare un plop din spatele statuii domnitorului. (foto 3)

Foto 3

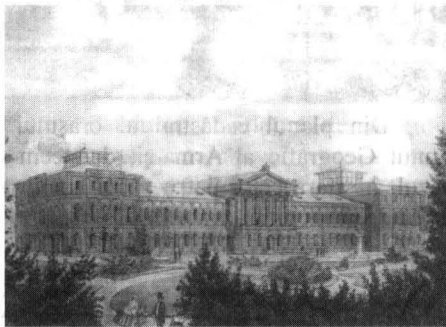

Foto 4

Planul - proiect al arhitectului Orăscu (foto 4) din 1853 prevede un ambient floral în fața Universității. Între anii 1877-1886 Piața Universității a fost declarată prima Grădină Botanică a Bucureștilor. În această perioadă s-au amplasat în fața Universității trei statui: prima, a lui Mihai Viteazul, inaugurată la 8/20 decembrie 1874; a doua, cea a lui Ion Heliade - Rădulescu, opera lui Ettore Ferrari, la 1879; a treia, a lui Gh. Lazăr, realizată de sculptorul Ion Georgescu, în anul 1885.

O altă carte poștală, editată cu nr. 6799 de atelierul grafic J.V. Socec-București (colecția M.M.B. cu nr. inv. 72593) dezvăluie cei doi plopi din față (foto. 5)

Cartea poștală (foto 6) care reprezintă vederea din spate a statuii Voievodului și intrarea în localul Universității, se zărește unul dintre cei doi plopi din spatele statuii. (colecțiile domnilor Victor Ștefănescu și Corneliu Beda).

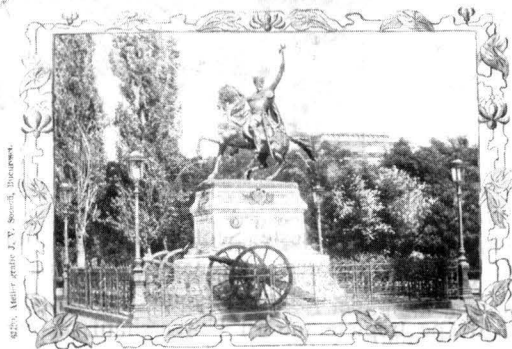

Foto 5

Statua „Mihai Viteazul”

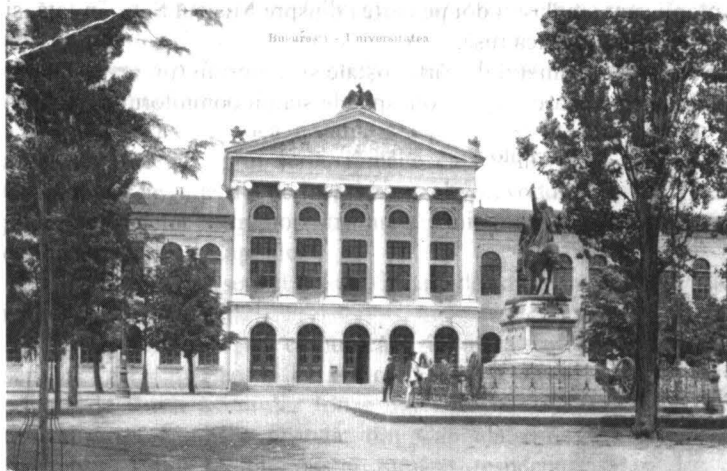

Foto 6

Din planul cadastral al orașului București din 1911, editat de către Institutul Geografic al Armatei, deducem că în jurul statuii voievodului Mihai Viteazul, în afara celor patru plopî amplasați cum am arătat mai sus, se găsea o palisadă de plopî pitici. (foto 7).

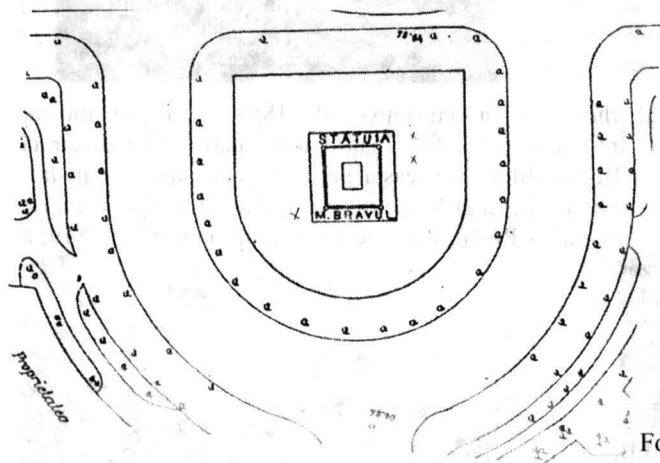

Foto 7

Cine caută, găsește! Scotocind în mai multe colecții de C.P. și fotografii, am găsit ceea ce-mi doream. O imagine cu cei patru plopî, înainte de tăierea lor, în 1920. În colecția ing. Silviu Dragomir, am găsit o fotografie alb - negru (foto 8) pozată de pe treptele intrării Universității, în care se regăsesc cei patru plopî, palisadă cu plopîi pitici, precum și biserica rusă, târnosită la 25 noiembrie 1909.

Foto 8

Între timp a început și construirea Palatului Asociației de Asigurări „(Generală)” (1906) dar care nu este prinsă în această poză.

Dupa tăierea celor patru ploi, am mai găsit o C.P. în care se zăresc numai plopul pitici din palisadă, permițând vederea Palatului Sutu (actualul M.M.B.), statuia lui Heliade Rădulescu (foto 8 - Colecția editată de Cartea Românească, având indicativul 20) și o parte din spitalul Colțea.

Foto 9

Mai târziu, în anii deceniului al IV-lea, s-a sistematizat piața din fața Universității, tunzându-se și plopul pitici; s-a construit Palatul Creditului Industrial (fostul Minister al Industriei Lemnului, actualmente sediul al mai multor partide politice), de către arhitectul G.M. Cantacuzino (1935). S-a inaugurat și cea de-a patra statuie (1935) a lui Spiru Haret. Inițial, pentru acest monument s-a luat legătura cu C-tin Brâncuși, sculptor mondial recunoscut dar ignorat de mărimile bucureștene, care voia să construiască un puț cu cumpănă, în cinstea lui Spiru Haret. În concepția acestuia, o statuie reprezenta mai puțin de ceea ce concepușe el; obiceiurile vechi românești constau în ridicarea unui puț în cinstea unui om de

seamă. Puțul ar fi reprezentat recunoștința românilor pentru Spiru Haret și tot ceea ce făcuse el pentru învățământ. Astfel, a rămas Bucureștiul fără o operă a lui Brâncuși, în aer liber, asemănătoare simbolurilor create de el la Târgu-Jiu.

Se pare că revolta lui Minulescu s-a oprit la condițiile anului 1920 când s-au tăiat cei patru ploi, acesta neavând în vedere cum va arăta mai târziu Piața din fața Universității.

Bibliografie:

- Grigore Ionescu: Ghidul artistic al orașului București
- Dan Falcan și Ovidiu Bozgan: O bijuterie a arhitecturii Bucureștilor: biserica rusă, București, Materiale de istorie și muzeografie, vol. XV, pag. 93, 2000.
- Diferite colecții de cărți poștale și fotografii ale statuii Voievodului Mihai Viteazul (până în anul 1925) din București

„Official Vandalisms The Mayoralty Of Bucharest Cutts Off The Four Poplars Around Mihai Viteazul's Statue” SUMMARY

Starting from a vehement article written in 1920, by the poet Ion Minulescu, the author - a fervent stamp and postcard collector - started a research-quest of images representing the famous Bucharestan statue located in front of the University, and representing the ruler Mihai Viteazul on horseback. Four poplars were initially set around the statue - two towards the Soutzou Palace (the Municipality Museum of Bucharest of today), two behind the statue, towards the Russian church. In fact, the area itself was part of a vast park.